

Nr 232.

Av herr **Gabrielsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag rörande statsbidrag till resor för vanföra m. m.

I årets statsverksproposition, 5:e huvudtiteln, punkt 54, angående bidrag till resor för vanföra m. m. har vederbörande departementschef förklarat sig icke hava något att i princip erinra mot ett av medicinalstyrelsen framställt förslag om sådan ändring av gällande kungörelse nr 260/1939 angående statsbidrag till resor för vanföra m. m., att såsom mindre bemedlad skulle betraktas den, som vore berättigad till bidrag enligt kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 257) angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden.

Då en sådan författningsändring kan ha till följd att försvåra möjligheterna i vissa fall för vanföra att besöka vanförestalt för att där få erforderlig vård och behandling, anser jag, att den ifrågasatta ändringen ej bör komma till stånd.

I förstnämnda kungörelse talas om »medellös eller mindre bemedlad vanför» utan att närmare definiera dessa begrepp.

Redan i en proposition till 1932 års riksdag föreslogs, att bestämmelse skulle meddelas därom, att såsom mindre bemedlad skulle anses person, för vilken det taxerade beloppet jämlikt inkomstskatteförordningen ej överstiger 2 000 kronor och som icke ägde eller brukade jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde överstigande 10 000 kronor, dock att i särskilda fall, såsom då försörjningsskyldighet för talrik familj, arbetslöshet eller andra likartade omständigheter föreligga, möjlighet borde förefinnas att bevilja statsbidrag även vid högre taxering. För nämnda fall borde en undantagsbestämmelse införas, och borde det ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida ömmande omständigheter förelåge i de särskilda fallen.

Riksdagen kom emellertid till den uppfattningen, att, därest förenämnda maximibelopp skulle läggas till grund för avgörande av frågan, huruvida vederbörande sökande av statsbidrag skulle anses såsom mindre bemedled eller icke, denna regel kunde komma att leda till resultat, som ur synpunkter av en enhetlig och rättvis tilldelning av bidragen i fråga icke kunde anses önskvärda. Riksdagen ansåg, att definitiv ståndpunkt till denna fråga icke borde tagas förrän statens sjukvårdskommitté yttrat sig över densamma, och avslag fördenskull Kungl. Maj:ts förslag.

För att lämna vanförestalterna någon ledning vid bedömandet av frågan om en vanför skulle betraktas såsom mindre bemedlad och således

kunna få statsbidrag till resa till sådan anstalt, utsände medicinalstyrelsen till anstalterna en PM av den 23 juni 1932, däri angavs såsom högsta inkomstgräns för mindre bemedlad 3 000 kronor taxerad inkomst och innehav av jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde av högst 15 000 kronor.

I sitt den 17 maj 1934 avgivna betänkande har statens sjukvårdskommitté upptagit förevarande spörsmål (sid. 442—445) samt därvid till en början anført, att det knappast torde låta sig göra att finna en tillförlitlig allmängiltig grund för bedömande av frågan, huruvida en vårdbehövande är att anse som mindre bemedlad eller icke. »Vare sig man såsom bedömningsgrund väljer det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade eller det beskattningsbara beloppet, kan detta lätt leda till orättvisor i det enskilda fallet.» Kommittén ansåg dock det beskattningsbara beloppet vara att i förevarande hänseende föredraga framför det taxerade beloppet. Enligt kommitténs mening måste emellertid under alla förhållanden en skälighetsprövning i åtskilliga fall äga rum, och anför kommittén exempel härpå. Såsom norm till vägledning för bedömandet av begreppet mindre bemedlad föreslog kommittén ett beskattningsbart belopp av 350 kronor, vilket skulle för en normalfamilj, bestående av man, hustru och två minderåriga barn, motsvara ett taxerat belopp av ungefär 2 400 à 2 600 kronor. Omständigheter kunde emellertid enligt kommittén göra det skäligt, att en person med ett beskattningsbart belopp av mer än 350 kr. ansågs som mindre bemedlad, och å andra sidan kunde fall förekomma, då ett beskattningsbart belopp av 350 kronor eller därunder icke borde medföra, att vederbörande betraktades som mindre bemedlad. I sistnämnda hänseende syntes det kommittén, att en person, som ägde fastighet med ett behållet värde (= taxeringsvärde efter avdrag av in-tecknad gäld) av minst 6 000 kronor, som regel icke kunde betecknas som mindre bemedlad. Det föreslagna gränsbeloppet, 350 kronor, vore därför endast avsett att tjäna som utgångspunkt och förutsatte att skälighetsprövning i avsevärd utsträckning ägde rum.

Enligt ovanberörda kungörelse den 5 maj 1939 (nr 257) skall den anses såsom mindre bemedlad, vilken har en beskattningsbar inkomst av högst 400 kronor eller, även om det beskattningsbara beloppet överstiger 400 kronor, en taxerad inkomst av högst 1 800 kronor, men statsbidrag får dock icke tillkomma den, som har en skattepliktig förmögenhet överstigande 12 000 kronor. Denna kungörelse avser egentligen, såsom framgår av dess 1 §, bestridande av kostnader för tjänsteläkares sjukbesök.

Hittills har den för vanföra förmånligare promemorian tillämpats, och enligt vad jag inhämtat får numera på grund av penningvärdets fall såväl de i promemorian som i kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 257) angivna beloppen höjas med 25 procent.

Vad sålunda tillämpats har på det hela taget visat sig tillfredsställande för de vanföra. Å andra sidan har konstaterats att om de nu föreslagna

bestämmelserna skulle ha varit gällande, statsbidrag sannolikt icke beviljats i fall, där sådant nu utgått.

Visserligen kan det synas vara mera praktiskt att här hänföra sig till det beskattningsbara beloppet än till det taxerade. Men ändå bättre synes vara att såsom hittills — låt vara med ledning av vissa av myndigheterna fastställda gränsbelopp — få pröva frågan om statsbidrag från fall till fall och därvid taga behörig hänsyn till alla föreliggande förhållanden. Och detta i all synnerhet under tider som de nuvarande, då penningvärdet är i ständigt sjunkande och arbetslöshet hotar.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag vördsamt föreslå,

att riksdagen ville uttala sig emot den ifrågasatta ändringen av kungl. kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 260) angående statsbidrag till resor för vanföra m. m.

Stockholm den 23 januari 1945.

Nils Gabrielsson.
